
Notiser

MEDISINSK NYTT

Diabetikere får oftere kreft

En prospektiv studie av mer enn én million amerikanere viser at personer med diabetes har økt risiko for å dø av kreft i tykktarm, blære og lever (Am J Epidemiol 2004; 159: 1160 – 7). Kvinner med diabetes hadde høyere dødelighet av brystkreft enn kvinner uten diabetes. Den økte risikoen var i størrelsesorden 20 – 50 % for de fleste kreftformene. Sammenhengen lar seg forklare biologisk, bl.a. ved at vekstfaktorer som finnes i økt konsentrasjon hos diabetespasienter, er vist å påvirke cellenes delingsfunksjoner og overlevelse.

Studien bekrefter funn fra flere tidligere undersøkelser. Forfatterne legger vekt på at de fant en økning i dødelighet ved mange ulike kreftformer, og at denne var uavhengig av kjønn og kroppsmasseindeks. Derimot inkluderte denne studien ikke informasjon om type diabetes eller sykdomsvarighet.

Kortikosteroider øker bruddrisikoen

En metaanalyse av sju prospektive studier viser at bruk av kortikosteroider øker risikoen for brudd, og at økningen er uavhengig av beintettheten (J Bone Miner Res 2004; 19: 893 – 9). Til sammen var over 40 000 personer med i undersøkelsene, og de ble fulgt i omkring 175 000 pasientår.

De som brukte eller hadde brukt kortikosteroider, hadde omkring tre ganger så høy risiko for lårhalsbrudd som dem som ikke hadde brukt slike medikamenter. Når det gjaldt andre typer osteoporotiske brudd, forekom disse omtrent dobbelt så ofte. Forfatterne mener at pasienter som bruker kortikosteroider, bør få behandling for å hindre beintap, og denne behandlingen bør settes inn på et høyere nivå av beintetthet enn den grensen som anvendes for eksempel ved postmenopausal osteoporose.

Færre hjerneslag i Storbritannia

Fordi befolkningen stadig blir eldre, regner man med at insidensen av hjerneslag vil øke. Men muligheten til å forebygge hjerte- og karsykdommer, bl.a. ved hjelp av bedre blodtrykkskontroll, er økt de siste tiårene.

En populasjonsbasert studie fra Oxfordshire i England viser at den absolutte forekomsten av hjerneslag var redusert i løpet av de siste 20 år, selv om antall personer over 75 år var økt med 33 % (Lancet 2004; 363: 1925 – 33). Det var også færre som døde eller ble varig funksjonshemmet som følge av hjerneslag. Samtidig var det en lavere andel av de slagrammede som røykte før de ble syke, og flere som brukte blodplatehemmere eller medikamenter mot høyt blodtrykk.

Sink bra ved pneumoni hos barn

Sink er en akutfasereaktant, og kan muligens øke kroppens immunrespons på infeksjoner.

I en ny dobbeltblind studie fra Bangladesh ble 270 barn i alderen 0 – 2 år med pneumoni randomisert til enten sink (20 mg daglig) eller placebo under sykehusoppholdet, i tillegg til standard antibiotikabehandling (Lancet 2004; 363: 1683 – 8).

Gruppen som fikk sinktilskudd, hadde gjennomsnittlig raskere bedring av symptomer (innndragninger, hypoksi, respirasjonsfrekvens over 50/min) og kortere sykehusopphold enn placebogruppen (fem dager mot seks dager).

Forfatterne konkluderer med at sinksubstitusjonsbehandling til små barn med pneumoni forkorter sykdommens varighet og kan redusere antimikrobiell resistens pga. redusert eksposisjon for antibiotika. Forfatterne anbefaler å gjenta studien i andre populasjoner, f.eks. i vestlige land.

Røyking like farlig for begge kjønn

I en studie fra England rapporteres det at røyking er like farlig for menn som for kvinner (J Natl Cancer Inst 2004; 96: 826 – 34). Antall tilfeller av lungekreft hos 60 000 kvinner og 25 000 menn i England samt røykevaner ble registrert i perioden 1986 – 2000.

Lungekreft var like hyppig i begge gruppene etter justering for daglige røykevaner (OR 1,11, 95 % KI 0,95 – 1,31). Resultatet var også uavhengig av om personene hadde sluttet å røyke eller fortsatt gjorde det.

I flere studier er det tidligere rapportert at kvinner har større risiko enn menn for å utvikle lungekreft etter tobakkseksponering. Forfatterne konkluderer med at forebyggingstiltak bør rettes mot begge kjønn i like stor grad.

Få studier av viktige sykdommer

Få kontrollerte, randomiserte undersøkelser i de ledende internasjonale medisinske tidsskrifter handler om de store folkehelseproblemene i verden (CMAJ 2004; 170: 1673 – 7). Det viser en analyse av publiserte studier i *Annals of Internal Medicine*, *BMJ*, *JAMA*, *The Lancet*, *New England Journal of Medicine* og *Canadian Medical Association Journal* i 1999.

Kun 16 % av de publiserte studiene omhandlet minst én av de ti største hovedårsakene til sykdom. Det var ingen artikler om sju av de 35 mest dødelige og invalidiserende sykdommene. Av de 286 studiene handlet 43 % om en av disse 35 sykdommene. Av disse var iskemisk hjertesykdom, HIV og AIDS de mest undersøkte.

PET ved lungekreft

Lungekreft er en av de hyppigste indikasjoner for positronemisjonstomografi (PET). Verdien av undersøkelsen er imidlertid ikke gransket ved større randomiserte studier.

I en oversiktsartikkel i *Ugeskrift for Læger* hevdes det at i fremtiden vil PET-skanning i kombinasjon med computertomografi (CT) komme til å spille en viktig rolle i planlegging av stråleterapi og i tidlig behandlingsevaluering (Ugeskr Læger 2004; 166: 2537 – 41).

PET/CT-teknikken er blitt kalt den hurtigst voksende medisinske teknologi noensinne. I Danmark ble metoden først tatt i bruk ved Rigshospitalet høsten 2001. I 2004 er det kommet en skanner på Herlev, og flere er på vei, for eksempel kommer det PET-skannere i Århus og Odense.

Behandling av spiserørskreft

Operasjon av pasienter med kreft i spiserøret har ikke vært tilfredsstillende i Danmark. En ny undersøkelse viser at slike operasjoner kan gjøres billigere og bedre ved å samle dem på få sykehus der det er mulig å få flere avdelinger til å arbeide sammen i grupper (institusjonserfaring). En annen fordel ved å samle operasjonene er at legene får mer erfaring (personlig erfaring) (Ugeskr Læger 2004; 166: 2555 – 9). Denne volumeffekten har særlig vist seg ved operasjon for oesophagus- og pancreascancer.

Den danske Sundhedsstyrelsen har anbefalt å samle behandlingen av oesophagusreseksjoner til fem avdelinger, men den nye studien viser begrenset effekt av et slikt tiltak. Dersom behandlingen sentraliseres ytterligere, til ett senter med en multidisiplinær teamfunksjon, vil man etter en «innkjøringsperiode» oppnå resultater på internasjonalt nivå, hevder forfatterne.

Virus ved brystkreft

Er det en forbindelse mellom nivåer av cytomegalovirus og Epstein-Barr-virus og risiko for brystkreft før 40 års alder? Dette spørsmålet ble undersøkt blant 208 kvinner med brystkreft og 169 kontrollpersoner som deltok i Australian Breast Cancer Family Study (ABCFS), som er en populasjonsbasert pasient-kontroll-studie (Br J Cancer 2004; 90: 2149 – 52).

Hos seropositive kvinner var gjennomsnittlige IgG-verdier høyere hos de brystkreftrammede enn hos kontrollpersonene for cytomegalovirus, mens det ikke var forskjell for Epstein-Barr -virus.

Forfatterne mener at voksne kvinner som smittes med cytomegalovirus, har høyere risiko for å utvikle brystkreft enn kvinner som blir eksponert for viruset som barn. Kanskje er eksponering for cytomegalovirus i voksen alder en risikofaktor for brystkreft?

Publisert: 12. august 2004. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 16. februar 2026.